

cd

"Otrażenije jesti estwiennonauucznych
trudow M. W. Łomonosowa w ruskoy
litieraturie XVIII i XIX ww.", J. I.
Sołowiew, N. N. Uszakowa, Moskwa
1962 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 8/3, 447-448

1963

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zarówno odrębne publikacje, jak i artykuły, niezależnie od miejsca wydania i języka, w którym zostały wydrukowane, przy czym są to jedynie publikacje znajdujące się w księgozbiorze biblioteki Narodowego Muzeum Technicznego w Pradze. Wynika stąd, oczywiście, niewyczerpujący charakter bibliografii, mimo bogatych zasobów wspomnianej biblioteki.

Bibliografia obejmuje 1489 pozycji, zestawionych według układu rzeczowego, przy podziale na 18 zasadniczych działów (niektóre z nich posiadają poddziały). Zakres chronologiczny obejmuje okres od początków piśmiennictwa do 1945 r. dla publikacji o charakterze źródłowym i do 1960 r. dla opracowań historycznych. Zespół autorski przed ostatecznym ułożeniem zebranych pozycji przeprowadził ich weryfikację, eliminując powtórzenia i opracowania mniej wartościowe.

Na końcu bibliografii umieszczono indeks autorów, wykaz wykorzystanych czasopism i wydawnictw ciągłych oraz wykaz ich skrótów.

J. J.

Zbigniew Szopowski, *Małe porty Pomorza Zachodniego w okresie do drugiej wojny światowej*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa-Poznań. 1962, s. 396, ilustr., plany, mapy.

Wydana przez Instytut Budownictwa Wodnego PAN w Gdańsku książka, po wstępie i rozdziale przedstawiającym powstawanie grodów portowych (późniejszych miast) między ujściem Odry i Wisły, omawia kolejno historię portów Łeba, Ustka, Darłowo, Kołobrzeg oraz przystani Regoujście i Mrzeżyno. M. in. podana jest tu charakterystyka starych budowli hydrotechnicznych i innych obiektów portowych, opis ich konstrukcji i zachodzących w nich w ciągu wieków zmian. Każdy rozdział zamyka bogate zestawienie bibliograficzne.

Z. Br.

N. M. Raskin, *Chimiczeskaja laboratorija M. W. Łomonosowa. Chimija w Pietierburgskoj akademii nauk wo 2-j połowinie XVIII w.* Izdatielstwo Akademii Nauk SSSR, Moskwa—Leningrad 1962, s. 340.

Wszeczhwiązkowe Towarzystwo Chemiczne im. D. I. Mendelejewa przyznało Raskinowi nagrodę za monografię o laboratorium chemicznym Petersburskiej Akademii Nauk, które było pierwszym naukowo-badawczym zakładem chemicznym w Rosji. Zostało ono założone przez W. M. Łomonosowa i odegrało dużą rolę w rozwoju wiedzy chemicznej. Interesujący jest rozdział książki omawiający kontakty między rosyjskimi i zagranicznymi uczonymi. Autor wykazuje np., że prace Lavoisiera były znane w Rosji jeszcze przed pojawieniem się w druku. Bardzo szczegółowo i dokładnie opisane zostało wyposażenie pracowni, poszczególne przyrządy i aparatura naukowa. Praca stanowi ciekawy przyczynek do historii chemii końca XVIII i początku XIX wieku.

cd

J. I. Sołowiew, N. N. Uszakowa, *Otrażenije jestiestwiennonaucznych trudow M. W. Łomonosowa w russkoj litieraturie XVIII i XIX ww.* Izdatielstwo Akademii Nauk SSSR, Moskwa 1962, s. 34.

Autorzy broszury zebrali dość obszerny materiał ilustrujący wpływ prac przyrodniczych M. W. Łomonosowa na rozwój przyrodznawstwa i myśli naukowej w Rosji. Szerzej omówiona została działalność akademików D. M. Pieriewoszczi-

kowa i W. M. Siewiergina, dwóch propagatorów idei Łomonosowa. Dużą rolę w upowszechnieniu przyrodniczych prac rosyjskiego uczonego odegrały czasopisma XIX w., a zwłaszcza „Otieczestwiennyje Zapiski”, gdzie drukowano wiele jego prac oryginalnych z zakresu chemii, fizyki, geologii, mineralogii, astronomii oraz artykuły o nim.

Przytoczone wypowiedzi i opinie autorytatywnych uczonych rosyjskich: Mendelejewa, Butlerowa, Stoletowa, Pirogowa, Botkina, na temat roli Łomonosowa w nauce nadają pracy poważniejsze znaczenie.

cd

J. S. Musabiekow, *Justus Liebig, 1803—1873*. Izdatielstwo Akademii Nauk SSSR, Moskwa 1962, s. 216.

Opublikowana w *Serii biografii naukowych*, wydawanej przez radziecką Akademię Nauk¹, książka Musabiekowa jest pierwszą w naukowej literaturze rosyjskiej obszerniejszą monografią Justusa Liebiga (1803—1873), niemieckiego chemika-przyrodnika, współtwórcy biochemii i chemii rolniczej. Obok wielu ciekawych szczegółów biograficznych autor dał zwięzły wykład teoretycznych poglądów naukowych Liebiga oraz omówił jego prace z zakresu chemii organicznej, mineralnej, rolniczej i biologicznej. Uwzględnione zostały również prace filozoficzne Liebiga, jego działalność pedagogiczna i literacko-wydawnicza. Książkę zamyka rozdział *Liebig i chemicy rosyjscy*.

cd

Viktor Palivec, *Dějiny průmyslových závodů, podniků a příslušných průmyslových odvětví. Přehled knižní produkce z let 1945—1961*. Národní knihovna v Praze, Praha 1962, s. 59.

Retrospektywna bibliografia prac dotyczących historii czechosłowackich zakładów i przedsiębiorstw przemysłowych, obejmuje przede wszystkim różnego rodzaju wydawnictwa jubileuszowe, poświęcone poszczególnym zakładom i dziedzinom przemysłu oraz opracowania z zakresu historii gospodarczej i społecznej.

Bibliografia posiada układ rzeczowy. Zebrane pozycje zostały zestawione w 15 działach, reprezentujących podstawowe dziedziny przemysłu i gospodarki, jak np. budownictwo, energetyka, komunikacja i łączność, górnictwo, hutnictwo itd. W ramach poszczególnych działów przyjęto układ chronologiczny, przy czym rozpoczyna się on od pozycji najnowszych, a kończy dawniejszymi. Zastosowano skrócony opis bibliograficzny, obejmujący autora, tytuł pracy, jej wydawcę, miejsce i rok wydania oraz liczbę stron. Prawie każda pozycja została również zaopatrzona w zwięzły opis informacyjny, omawiający jej tematykę i problematykę.

Bibliografia obejmuje w zasadzie tylko pozycje samodzielne; artykuły (z wyjątkiem jednego działu) nie zostały w niej zamieszczone. Na końcu publikacji znajduje się wykaz skrótów, jak również indeksy: nazw i nazwisk oraz miejscowości.

J. J.

¹ Por. notatkę w kronice zagranicznej nr 4/1962 „Kwartalnika”.